

รายงานสรุปการจัดโครงการ Virtual Visiting Professor

Special lecture for students: 'What Experiments Can Tell Us About Human Behaviour?'

โดย Professor Emeritus John D. Hey. University of York, UK

วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565 คณะเศรษฐศาสตร์ได้จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษในหัวข้อ Special lecture for students: 'What Experiments Can Tell Us About Human Behaviour?' โดย Professor Emeritus John D. Hey. University of York, UK โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 48 ท่าน ประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถาม 3 คำถามชวนคิดเกี่ยวกับแนวความคิดทดลองของนักเศรษฐศาสตร์และมุมมองของนักวิทยาศาสตร์ จากอธิบายคำจำกัดความสั้น ๆ ของ “เศรษฐศาสตร์” กฎของเศรษฐศาสตร์เชิงทดลองและสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์สามารถยืนยันได้จากผลการศึกษาทดลอง ได้ยกตัวอย่างความสัมพันธ์ของตลาดแข่งขันแบบสมบูรณ์ (Competitive Market) กล่าวคือ มีผู้ซื้อผู้ขายอยู่ในตลาดจำนวนมาก และเป็นกลุ่ม ๆ หนึ่ง สินค้าในตลาดมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ ผู้ซื้อจึงยอมรับราคาที่ตลาดกำหนด (Price Taker) ถึงมีการปรับราคา ตลาดก็ยังสมดุลอยู่ จากกราฟจะเห็นว่าเส้นอุปสงค์เพิ่มขึ้น ราคาคุณภาพและปริมาณจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย มีการกล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบุกเบิกด้านเศรษฐศาสตร์เชิงทดลองคือ Vernon Smith ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์เมื่อปี 2002 มีความคิดที่ว่า เศรษฐศาสตร์สามารถค้นหาคำตอบโดยการควบคุมตัวแปรเหมือนกับวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ ได้ เพื่อทดสอบข้อสมมุติฐานที่สะท้อนถึงพฤติกรรมของคน ว่ามีความถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่ โดยการทดลองใช้ “คน” จริง ๆ จำลองการซื้อขายในตลาด ทดสอบโดยเพิ่มแรงจูงใจภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อธิบายเพิ่มเติมภายใต้การทดลองทางการตลาด (A Market Experiment) และการทดลองตลาดที่มีการประมูลแบบสองทาง (Double Auction)

ยังมีอีกหนึ่งทฤษฎีที่สนใจเกี่ยวกับดุลยภาพของตลาด คือทฤษฎีดุลยภาพแบบแนช (the Nash Equilibrium) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีเกม (Game Theory) คือผู้เล่นทุกคนจะเลือกใช้กลยุทธ์ที่คิดว่าดีที่สุด เพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์สูงสุด โดยพิจารณาการเลือกใช้กลยุทธ์ของผู้เล่นคนอื่น เป็นความสมดุลในแง่ที่ว่าเมื่อเราทุกคนอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน และผู้เล่นแต่ละคนไม่มีการร่วมมือกัน ก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้เล่นแต่ละคนได้ วิทยาการได้ยกตัวอย่างเกม a Symmetric Game, a Sequential-Play Game

จากนั้นวิทยาการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการทำการทดลอง ว่าหลายครั้งทฤษฎีก็ไม่ได้ถูกต้องเสมอไป ถ้าจะให้ชัดลงไปอีกก็คือ เวลาคนจะตัดสินใจเลือกอะไรก็ตาม ก็มีบางครั้งที่ตัดสินใจเลือกอย่างอิสระโดยไม่สนใจปัจจัยใด ๆ ก็ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ณ ขณะนั้น ซึ่งมีทฤษฎีหนึ่งที่อธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว นั่นคือ Allais

รายงานสรุปการจัดโครงการ Virtual Visiting Professor

Special lecture for students: 'What Experiments Can Tell Us About Human Behaviour?'

โดย Professor Emeritus John D. Hey. University of York, UK

Paradox วิทยาการได้มีกิจกรรมให้ผู้เข้าฟังมีส่วนร่วม โดยจำลองเงื่อนไขเป็นแผนผังต้นไม้การตัดสินใจ (Decision Tree) และให้วิเคราะห์ร่วมกัน จากแผนผังจะเห็นว่าผู้คนส่วนใหญ่ไม่ได้มีเหตุผลในการตัดสินใจทุกครั้ง ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ได้ต่อยอดศึกษาเพิ่มเติม โดยจำลองสถานการณ์เป็นการออมเงิน รูปแบบการทดลองจะจำกัดเวลา ซึ่งแต่ละคนจะได้รับรายได้เป็น Token ซึ่งหากออมเงิน การฝากแต่ละครั้งก็จะได้รับดอกเบี้ย ผู้ทดลองก็ต้องตัดสินใจวางแผนการออมในแต่ละครั้งเพื่อให้ได้ดอกเบี้ยกลับมา ซึ่งจากการทดลองก็จะได้เห็นการตัดสินใจในรูปแบบที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน และปัจจัยแวดล้อมของผู้ทดลองเอง

ปิดท้ายด้วยการย้อนกลับไปตอบคำถามหัวข้อบรรยายที่ว่าเศรษฐศาสตร์เชิงทดลองได้อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างไรบ้าง มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกัน ทั้งความเป็นปัจเจก สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของมนุษย์ อนึ่ง ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นเพียงการทดลองในห้องปฏิบัติการ ยังไม่ได้รวมถึงการทดลองในภาคสนาม ที่สภาพแวดล้อมใกล้เคียงชีวิตจริง อาจทำให้ผลการศึกษาดูแตกต่างกันก็เป็นได้